

Renägarförbundets remissvar avseende departementspromemoria ”Frågor kring 2009 års renskötselkonvention” (Ds 2016:27) N2016/05385/FJR

Renägarförbundet/RÄF lämnar härmed vårt remissvar där vi motsätter oss till att konventionen som den föreslagits i promemorian, antas av riksdagen och avstyrker att den införs genom lagstiftning såsom promemorian föreslår.

Angående förslag till konvention Ds 2010:22 har RÄF ett antal gånger lämnat sina synpunkter på denna. RÄF:s synpunkter avviker inte idag från de tidigare inlämnade. Grunden för konventionsförslaget vilar fortfarande på ett föråldrat synsätt på samerna som ett folk som inte kan handha sina egna angelägenheter och att de bägge staterna inte behöver tillvarata och respektera samebyarnas och dess medlemmars uråldriga rätt till sina marker enligt sedvana/alders tids bruk/urminneshävd.

Förslaget omfattar ännu idag, 2017 en konfiskering av samebyarnas sedvaneområden på ett långsamt och bedrägligt sätt utan att Norge och Sverige tar ansvar för de rättigheter som urfolket samer har till sina landområden.

RÄF förvånas på så vis över att DS 2010:22, fortfarande år 2017 kan komma upp till diskussion, även med små förändringar, eftersom grunderna till konventionsförslaget vilar på ett orättfärdigt och gammaldags synsätt.

En av stöttestenarna är att grunden till konventionen skulle vila på ekologiskt, ekonomiskt och kulturellt bärkraftig rennäring.

Att fortsätta bygga en konvention som ska reglera gränsöverskridande renskötsel utan att i grunden ta till sig rättighetsfrågorna, och därmed de kränkningar som staterna utsatt samebyarna/samebymedlemmar, åtminstone sedan fellesloven 1883 och därmed de påföljande renbeteskonventionerna är att bygga ett luftslott.

Norge och Sverige är eniga om att renskötseln bygger på urgammal rätt och sedvana /alders tids bruk. I den gränsöverskridande renskötseln så tas detta, det viktigaste attributet bort, trots att det inte råder något tvivel om att svenska samer har upparbetat tingsrättsliga rättigheter i Norge.

Staterna tycks mena att just när det gäller den gränsöverskridande renskötseln så måste de tre benen om ekologi, ekonomi och kultur, poängteras särskilt, som om de inte har funnits och varit grundstenar innan staterna Norge och Sverige uppfann fellesloven och konventionerna. Dessa grunder existerade också innan Norge och Sverige fanns.

Adress:
RENÄGARFÖRBUNDET
Östra Kyrkallén 2
982 32 Gällivare
renagarforbundet@biegga.com

Ordförande:
Karin Vannar
Mobil:
073-025 55 20

Vice ordförande:
Aslak Allas
Mobil:
070-598 27 68

Bankgiro nr:
5362-7352
Organisationsnr:
897300-4842

De svenska samebyarnas användning av sina betesmarker i Norge vilar på alders tids bruk. En sådan urgammal användning har naturligtvis byggts upp på en ekologisk, ekonomisk och kulturellt bärkraftig rennäring. Om dessa tre element inte är grunder idag 2017, så beror det på de norska och svenska staternas inblandning och reglering av betesbruket som har gjort att dessa marker inte längre kan användas på ett sådant sätt. Kort sagt, samebyarna har både på svensk och norsk sida använt sina urgamla betesmarker på ett sätt som varit både naturligt och nödvändigt.

Det fjärde elementet, behovet, som utmynnat i rättigheten att bruka markerna till bete, jakt och fiske m m, har funnits där hela tiden men staterna har av olika överväganden, som RÅF inte tänker gå in på här, beslutat sig för att överse och nonchalera denna rättighet. Denna rätt uttrycks i nationell lagstiftning i bägge staterna, men inte i konventionsförslaget och inte i den norska lag som som kallas *grenseloven*. Grenseloven fråntar samebyar/samebymedlemmar rättigheter upparbetade enligt alders tids bruk i Norge. Något liknande finns inte i svensk lagstiftning.

Samerna är enligt internationell rätt erkänd som urfolk och åtnjuter som sådant de speciella rättigheter som fastslagits i FN-deklarationen om urfolk och andra till dessa hörande dokument som exempelvis ILO 169.

RÅF ifrågasätter varför inte dessa skydd naturligt läggs till grund av staterna när samebyarnas/samebymedlemmars rättigheter till sina betesområden ifrågasätts och diskuteras. Vi tror inte att detta skulle kunna hända andra medborgare som innehar en rättighet på samma grund.

Enligt promemorian omnämns inga hot mot renskötseln som näring och samisk kultur vid en ratifikation av konventionen. ” Några omfattande skadeverkningar på samekulturen i stort eller på samernas livsförhållanden kan man inte vänta sig” Renägarförbundet förvånas över detta lättvindiga påstående.

Rätten och användandet av land och vatten på sina sedvanemarkers/alders tids bruk oavsett senare lagda riksgränser, utgör själva grunden till renskötsel, jakt och fiske och därmed den samiska kulturen.

Det är en självklarhet att samebyarnas/samebymedlemmarnas rätt till land och vatten och därav dess användning har byggt en kultur inom sina renskötselområden som bara dessa människor känner till och utgör. Det är dessa människor i generationer bakåt och i generationer framöver och deras bruk av markerna som är själva kulturen. En annan grupp av människor, samer eller inte, kan inte ersätta förlusten av den kulturen.

När staterna reglerar användningen av renskötselområden utifrån ett politiskt ”behov”, exempelvis att de utgår ifrån nationella överväganden är detta ett hot mot samisk kultur och faktiska överlevnad.

Den konfiskering av samebyarna/samebymedlemmarnas betesområden i både Norge och Sverige, som skett genom konventionerna, utgör ett brott och är en grov kränkning av nationell och internationell rätt.

Adress:
RENÄGARFÖRBUNDET
Östra Kyrkallén 2
982 32 Gällivare
renagarforbundet@biegga.com

Ordförande:
Karin Vannar
Mobil:
073-025 55 20

Vice ordförande:
Aslak Allas
Mobil:
070-598 27 68

Bankgiro nr:
5362-7352
Organisationsnr:
897300-4842

Renägarförbundet ifrågasätter starkt påståendet om att samebyarnas betesmarker kan exproprieras under samma betingelser som andra markägares. Samerna som urfolk åtnjuter ett starkt skydd i dessa avseenden och intar en särställning på grund av dess relation till land och vatten.

RÄF anser det inte vara så enkelt som att renskötselkonvention kan inrymmas under benämningen ”angeläget allmän intresse”. Att överföra renskötselrätten på föreslaget sätt från en sameby/samebymedlemmar som upparbetat sedvana/alders tids bruk i Sverige eller Norge till annan som inte upparbetat denna rätt till renbetesmarken kan under inga omständigheter anses vara allmänt intresse.

Renägarförbundet har i tidigare utlåtanden uttryckt oro för att samebyarnas/samebymedlemmarnas rättssäkerhet inte är tryggad i konventionsförslaget och denna oro måste tas på allvar.

RÄF hävdar fortfarande att det finns alltför många och alltför stora frågetecken kring dessa frågor, även efter att promemorian presenterats.

Frågor som rör svenska samebyars tingsrättsliga rättigheter i Norge, genom alders tids bruk lämnas helt därhän. Här kan det i det sammanhanget finnas två stater som gemensamt beslutar sig för att begå folkrättsbrott och brott mot konventionen om mänskliga fri- och rättigheterna. Det förfaringsätt som presenteras är också ett brott mot lappkodicillen när man upphäver vissa viktiga delar av den.

RÄF anser inte att fördelning av renbetesmarker och rättigheter som följer av dessa i form av civila rättigheter som är grundade på sedvana/alders tids bruks rättigheter kan omfattas i en sådan här konvention.

Förslaget om renbetes och överprövningsnämndens mandat, samt olika sanktioner och bestraffningar i Ds 2010:22 och den samiska arbetsgruppens förslag lämnar också många frågetecken. Renägarförbundet anser att dessa förslag borde utredas av internationella experter inom domstol och rättsväsendet.

Renägarförbundet har inte på något sätt fått svar på de frågor och oro om rättssäkerhet som förbundet haft och fortfarande har och måste därför påminna om de krav som vi genomgående ställt under åren.

RÄF anser att de grundläggande rättigheter som samebyar/samebymedlemmar har till sina betesmarker i Norge och Sverige måste klarläggas i en rättighetsutredning innan en konvention förhandlas. Utifrån denna rättighetsutredning kan rättighetsbärarna identifieras och därmed kan en öppning ges i en framtida modell av överenskommelser.

Om Norge och Sverige inte vågar öppna den dörren så finns det heller inga förutsättningar för en konvention som rör de privaträttsliga aspekterna.

För Renägarförbundet

Karin Vannar
Ordförande

Adress:
RENÄGARFÖRBUNDET
Östra Kyrkallén 2
982 32 Gällivare
renagarforbundet@biegga.com

Ordförande:
Karin Vannar
Mobil:
073-025 55 20

Vice ordförande:
Aslak Allas
Mobil:
070-598 27 68

Bankgiro nr:
5362-7352
Organisationsnr:
897300-4842

Adress:
RENÄGARFÖRBUNDET
Östra Kyrkallén 2
982 32 Gällivare
renagarforbundet@biegga.com

Ordförande:
Karin Vannar
Mobil:
073-025 55 20

Vice ordförande:
Aslak Allas
Mobil:
070-598 27 68

Bankgiro nr:
5362-7352
Organisationsnr:
897300-4842